

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden elinkeinoalojen
valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annettua lakia muutettavaksi siten, että sen nojalla voitaisiin myöntää valtiontakauksia kattamaan erilaisista luotoista aiheutuva tappio kokonaisuudessaan tai osittain. Samalla ehdotetaan, että valtiontakauksia voitaisiin antaa myös täytetaksuksina tai muina sitoumuksina. Lakia ehdotetaan myös tar-

kennettäväksi tappionvaaran vähentämiseksi edellytettävien vakuuksien osalta. Lisäksi ehdotetaan lain takausvaltuus korotettavaksi 5 000 miljoonasta markasta 6 000 miljoonaan markkaan.

Lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain (375/63) nojalla Valtiontakaukeskus voi myöntää valtiontakauksia, jäljempänä teollisuustakauksia, sellaisten luottojen vakuudeksi, jotka on myönnetty keskisuuren ja pienteollisuuden, työliiketoiminnan, matkailualan, turkistarhauksen, kalanviljelyn, puutarhailjelyn sekä turvetuotannon aloille kuuluvien yritysten kehittämiseksi, laajentamiseksi, perustamiseksi ja toimintaedellytysten parantamiseksi. Valtiontakauksia on myönnetty yleensä näiden yritysten sellaisiin hankkeisiin, joiden toteuttamiseen tarvittavien luottojen saamiseen eivät yritysten omat vakuudet ole riittäneet. Pieniksi ja keskisuuriksi yrityksiksi, jäljempänä pk-yritys, ja siten lain soveltamisalaan kuuluvaksi on vuodesta 1989 alkaen katsottu sellaiset yritykset, joilla on enintään 500 työntekijää, joiden käyttöomaisuuden arvo on enintään 350 miljoonaa markkaa ja joissa suuryrityksen omistussuus on enintään 1/3 koko yrityksestä.

Valtiontakaus voidaan myöntää myös suur-

y yritykselle sellaisten luottojen vakuudeksi, jotka kotimainen yritys ottaa voidakseen rahoittaa kotimaisia toimituksia. Näitä kotimaisten toimitusten rahoitusluottoja kutsutaan jäljempänä KR-luotoiksi.

Valtiontakauksen myöntäminen on sidottu luottoihin, joiden käyttötarkoitus on määritelty lain 2 §:ssä. Valtiontakauksia voidaan myöntää laissa lueteltujen elinkeinoalojen yrityksille myönnettäville luotoille, jotka käytetään pääasiassa investointeihin, käyttöpääoman rahoitukseen, yrityskauppoihin sekä tuotekehitykseen ja markkinointiin. Luotonantajana voi olla pankki, vakuutusyhtiö tai erityisluottolaitos, esimerkiksi rahoitusyhtiö. Yleisimmin valtiontakaus on vakuutena pankkiluotolle, mutta valtiontakauksella voidaan taata esimerkiksi rahoitusyhtiön osamaksu-, leasing- ja factoringrahoitusta. Valtiontakaus voidaan tietyissä tilanteissa antaa vastatakauksena. Lisäksi valtiontakauksia voidaan myöntää toimitussopimuksessa olevien tilaajan edellyttämien ehtojen, kuten toimitusvelvollisuuteen ja takuuaikaan liittyvien ehtojen täyttämiseksi.

Voimassa oleva takausvaltuus on 5 miljardia markkaa. Sen piiriin kuuluvat teollisuustakaukset ja KR-luottojen takaukset. Takausvaltuudesta oli 31 päivään elokuuta 1994 mennessä käytössä 3 084 miljoonaa markkaa eli 62 % valtuuden enimmäismäärästä. Näistä teollisuustakauksia oli 1 202 miljoonaa markkaa ja KR-luottojen takauksia 1 882 miljoonaa markkaa. Tämän lisäksi käsittelyssä oli kyseisenä ajankohtana 177 hakemusta yhteismäärältään 1 184 miljoonaa markkaa, joista 176 hakemusta, yhteismäärältään 207 miljoonaa markkaa oli teollisuustakaushakemuksia ja 1 KR-luoton takaushakemus määrältään 977 miljoonaa markkaa.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Valtiontakauksen kattavuus ja oikeudellinen muoto (3 §)

Merkittävä osa teollisuus- ja KR-luottojen takauksista kattaa taattavan luoton pääoman, koron ja viivästyskoron kokonaisuudessaan tai merkittäviltä osin.

Valtiontakauksen määrällistä tai ehtoihin perustuvaa kattavuutta on tapauskohtaisesti rajoitettu lähinnä takaukseen liittyvän tappionvaaran johdosta. Erityisesti pk-yritysten osalta yritykseen liittyvän tappionvaaran jakaminen muiden rahoittajien kanssa myös takausteknisesti on yksi vaihtoehto helpottaa pk-yritysten vakuuspulaa. Näin myös valtion vakauttamistakauksista annetun lain (529/93) perusteella myönnettävistä vakauttamistakauksista saadut kokemukset riskin ja vakuuksien jaosta Valtiontakaukeskuksen ja rahoituslaitoksen kesken voitaisiin hyödyntää.

Suuryrityksille myönnettävät KR-luottojen takaukset sekä niihin liittyvät monimutkaiset rahoitus- ja vakuusjärjestelyt ovat tuoneet esille tarpeen käyttää valtiontakausten osalta takausinstrumentteja, jotka eivät oikeudelliselta muodoltaan ole pelkästään omavelkaisia takauksia. Myös pk-yrityksille suunnattujen takaus tuotteiden tuotekehityksen yhteydessä on tullut esille vastaava tarve teknisesti yhä joustavamille takausinstrumenteille. Tämän lisäksi valtiontakaus on voitu antaa vastavakuudeksi vain pankkitakauksille, jolloin valtiontakausta ei ole voitu myöntää esimerkiksi vakuutusyhtiöille niiden antamien takausten vastavakuudeksi. Lain 3 §:n, joka säätelee lain perusteella

annettavien takauksien teknistä toteutusta ja oikeudellista muotoa, tulee olla sisällöltään sellainen, että se sallii joustavasti yritysten rahoitustilanteisiin soveltuvien takaustuotteiden käytön ja kehittämisen. Tämän vuoksi kyseistä lainkohtaa esitetään tarkennettavaksi ja ehdotetaan, että omavelkaisen takauksen ohella myös muut sitoumusmuodot esimerkiksi täytetakausha olisivat käytettävissä. Täytetakausha tarkoitetaan takauksittomasta velkojalle siitä määrästä velkaa, jota velkoja ei saa perityksi velalliselta velan vakuutena olevan omaisuuden realisoinnin jälkeen. Lisäksi ehdotetaan, että valtiontakauksen voisi myöntää myös muiden takauksien kuin pankkitakauksien vastavakuudeksi.

2.2. Takausvaltuuden korottaminen (4 §)

Pienten ja keskisuurten yritysten investoinnit ovat markkinoiden elpymisen seurauksena käynnistymässä. Viime vuosina teollisuuden investoinnit ovat olleet poikkeuksellisen alhaisella tasolla. Suotuisan taloudellisen kehityksen jatkuessa voidaankin investointien määrän arvioida lisääntyvän ensi vuoden aikana ja saavuttavan normaalin tason. Voidaan arvioida, että investointien edellyttämien luottojen saamista vaikeuttavat pk-yritysten velkaantuneisuus ja omien vakuuksien riittämättömyys. Vakuuksien puuttuessa pankkien mahdollisuudet merkittävästi lisätä pk-yritysten rahoitusta ovat lähivuosina vähäiset. Talouden elpymisen seurauksena liikevaihdon kasvu ja vientiponnistelu lisäävät edelleen käyttö pääoman tarvetta, mikä osaltaan kasvattaa tarvetta lisävakuuksille. Valtiontakaukeskus on myös lisännyt tuotteitaan koskevaa tiedotusta ja markkinointia sekä kehittänyt uusia tuotteita. Edellä mainituilla perusteilla voidaan teollisuustakausten ja KR-takausten kysynnän arvioida kasvavan.

Takausvaltuuden tulisi olla riittävällä tasolla, jotta vakuuksien puute ei tule muodostamaan estettä investointien elpymiselle ja kotimaisten hankintojen osuudelle tulevissa investoinneissa. Ehdotetulla takausvaltuuden korotuksella on tarkoitus varmistaa erityisesti pk-yritysten takausten saatavuus. Tämän vuoksi voimassa olevan lain 4 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että enimmäisvastuurajaa korotettaisiin 5 000 miljoonasta markasta 6 000 miljoonaan markkaan.

2.3. Tappionvaaran kattaminen vakuuksilla (5 §)

Lain 5 §:n 2 momentin voimassa olevan sanamuodon on eduskunta hyväksynyt vuonna 1981. Sisällöltään se soveltuu parhaiten sellaisiin rahoitustilanteisiin, joissa valtiontakaus kattaa yksittäisen luoton kokonaisuudessaan ja jossa vakuudet ovat tavanomaisia yritysrahoituksen vakuuksia kuten esimerkiksi kiinteistökiinnityksiä. Käytännössä esimerkiksi yrityskauppojen rahoituksen ja KR-luottojen takauksen yhteydessä toteutetut laajat ja monimutkaiset vakuusjärjestelyt eivät hyvin sovellu lain nykyiseen sanamuodon piiriin. Yhtenä kehitysuuntana myös pk-yrityksien osalta on siirtyä rahoituksesta, joka perustuu lähes yksinomaan vakuuksiin, rahoitukseen, joka perustuu yrityksen taloudellisen informaation eli tulos- ja tilinpäätöstietojen jatkuvaan seurantaan sekä rahoittajan yritykselle asettamiin ehtoihin, kuten yritykselle asetettuun kieltoon antaa omaisuuttaan vakuudeksi. Myöskään esimerkiksi täytetakaukseen ei laina mainita vastavakuus oikeudellisena käsitteenä luontevasti sovellu. Tämän vuoksi lain 5 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtiontakauksiin liittyvän tappionvaaran vähentämiseksi voidaan edellyttää vakuuksia tai vakuusjärjestelyjä, joiden ei tarvitse olla turvaavia. Kyseinen lainkohta sallisi tappioriskin vähentämisen vakuuksilla joustavasti, mikä merkitsisi, että Valtiontakaukeskus voisi sopeutua edellä mainittuun kehitykseen, jossa vakuuksien merkitys yritykseen liittyvän riskin eli tappionvaaran hallinnassa ei ole yhtä korostunut kuin aikaisemmin. Lähtökohtana tappionvaaran hallinnan ohella edelleenkin olisi, että valtiontakaus voitaisiin antaa vakuudetta, jos vakuuksien puuttuminen, niiden varaaminen yrityksen toiminnan rahoittamiseen tai muut niihin verrattavat syyt sitä edellyttävät. Ehdotus ei aiheuta muutosta Valtiontakaukeskuksessa noudatettuun käytäntöön vakuuksien arvioinnissa.

3. Taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei arvioida olevan Valtiontakaukeskuksen toiminnalle merkittäviä taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia. Muutokset eivät myöskään aiheuta tarvetta lisätä henkilöstöä.

Ehdotukset monipuolistaisivat valtiontakauksen käyttömahdollisuuksia, joten vuosittain myönnettävien takausten määrän arvioidaan lisääntyvän. Takaukskorvausten määrän arvioidaan kuitenkin pysyvän suhteellisesti ottaen entisellä tasolla. Mahdollisten takaukskorvausten määrää on kuitenkin mahdotonta arvioida etukäteen.

4. Asian valmistelu

Esitys perustuu Valtiontakaukeskuksen esitykseen ja se on valmisteltu virkatyönä kauppa- ja teollisuusministeriössä yhteistyössä Valtiontakaukeskuksen kanssa. Esityksestä on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitolta, Pientteollisuuden Keskusliitolta ja Suomen Yrittäjien Keskusliitolta.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annettu lainsäädäntö on ilmoitettu vuoden 1994 alussa ETA-sopimuksen tultua voimaan olemassa olevana tukiohjelmanä EFTA:n valvontaviranomaiselle ESA:lle. ESA:lle tulee ilmoittaa ennakoon myös olemassa olevien tukiohjelmien laajennukset ja merkittävät muutokset. Olemassa olevien tukiohjelmien budjetimuutoksia ei tarvitse kuitenkaan ilmoittaa ESA:lle, jos ohjelmien vuosittainen budjetti ei lisäännä 20 prosenttia enempää. Tästä johtuen ei takausvaltuuden korotusta eikä esityksessä ehdotettuja pienehköjä lainmuutoksia ole pidetty tarpeellisena ilmoittaa ESA:lle. Suomen EU-jäsenyyden toteutuessa vuoden 1995 alussa valtion tukien valvonta siirtyy ESA:lta EY:n komissiolle.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain (375/63) 3 §, 4 §:n 1 momentti ja 5 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 3 § muutettuna 27 päivänä marraskuuta 1981 ja 8 päivänä huhtikuuta 1992 annetuilla laeilla (810/81 ja 293/92), 4 §:n 1 momentti 27 päivänä marraskuuta 1992 annetussa laissa (1150/929) ja 5 §:n 2 momentti mainitussa 27 päivänä marraskuuta 1981 annetussa laissa, seuraavasti:

3 §

Valtiontakaus voidaan antaa takausluoton pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisten muiden maksusuoritusten vakuudeksi sekä takausluoton tai vastuusitoumuksen vakuudeksi annettavan takauksen vastavakuudeksi. Takaus voi kattaa takausluotosta tai vastuusitoumuksista aiheutuvan tappionvaaran kokonaisuudessaan tai osittain.

Valtiontakaus voidaan antaa omavelkaisen takauksena, täytetäkauksena tai muuna sitoumuksena.

4 §

Takausluottoja ja vastuusitoumuksia saa samanaikaisesti olla voimassa yhteensä enintään 6 000 miljoonan markan määrä, korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia mukaan lukematta. Ulkomaisen luoton määrä lasketaan Suomen Pankin kysei-

selle valuutalle vahvistaman, takauksen antamishetkellä voimassa olevan keskipankin mukaan. Suomen Pankin kurssilistasta pysyvästi puuttuvan valuutan kurssi lasketaan käyttäen tämän valuutan takauksen antamisajankohtana käypää kansainvälistä kurssia sellaisessa valuutassa, jolle on käytettävissä Suomen Pankin kurssi.

5 §

Valtiontakaukseen liittyvän tappionvaaran vähentämiseksi voidaan edellyttää vakuuksia tai vakuusjärjestelyjä, joiden ei tarvitse olla turvaavia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 5 päivänä tammikuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Kauppa- ja teollisuusministeri *Seppo Kääriäinen*

Laki

eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain (375/63) 3 §, 4 §:n 1 momentti ja 5 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 3 § muutettuna 27 päivänä marraskuuta 1981 ja 8 päivänä huhtikuuta 1992 annetuilla laeilla (810/81 ja 293/92), 4 §:n 1 momentti 27 päivänä marraskuuta 1992 annetussa laissa (1150/929) ja 5 §:n 2 momentti mainitussa 27 päivänä marraskuuta 1981 annetussa laissa, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Valtiontakaus voidaan antaa takausluoton pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisten muiden maksusuoritusten vakuudeksi sekä takausluoton tai vastuusitoumuksen vakuudeksi annettavan pankkitakauksen vastavakuudeksi.

Valtiontakaus annetaan omavelkaisena takauksena.

4 §

Takausluottoja ja vastuusitoumuksia saa samanaikaisesti olla voimassa yhteensä enintään 5 000 miljoonan markan määrä, korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia mukaan lukematta. Ulkomaisen luoton määrä lasketaan Suomen Pankin kyseiselle valuutalle vahvistaman, takauksen antamishetkellä voimassa olevan keskikurssin mukaan. Suomen Pankin kurssilistasta pysyvästi puuttuvan valuutan kurssi lasketaan käyttäen tämän valuutan takauksen antamisajankohtana käypää kansainvälistä kurssia sellaisessa valuutassa, jolle on käytettävissä Suomen Pankin kurssi.

Ehdotus

3 §

Valtiontakaus voidaan antaa takausluoton pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisten muiden maksusuoritusten vakuudeksi sekä takausluoton tai vastuusitoumuksen vakuudeksi annettavan *takauksen* vastavakuudeksi. *Takaus voi kattaa takausluotosta tai vastuusitoumuksesta aiheutuvan tappionvaaran kokonaisuudessaan tai osittain.*

Valtiontakaus *voidaan antaa* omavelkaisena takauksena, *täytetakauksena tai muuna sitoumuksena.*

4 §

Takausluottoja ja vastuusitoumuksia saa samanaikaisesti olla voimassa yhteensä enintään 6 000 miljoonan markan määrä, korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia mukaan lukematta. Ulkomaisen luoton määrä lasketaan Suomen Pankin kyseiselle valuutalle vahvistaman, takauksen antamishetkellä voimassa olevan keskikurssin mukaan. Suomen Pankin kurssilistasta pysyvästi puuttuvan valuutan kurssi lasketaan käyttäen tämän valuutan takauksen antamisajankohtana käypää kansainvälistä kurssia sellaisessa valuutassa, jolle on käytettävissä Suomen Pankin kurssi.

5 §

Valtiontakaukselle on annettava 8 §:ssä mainitun takauslaitoksen hyväksymä vastavakuus,

Valtiontakaukseen liittyvän tappionvaaran vähentämiseksi voidaan edellyttää vakuuksia tai

Voimassa oleva laki

jonka ei tarvitse olla turvaava. Valtiontakaus voidaan antaa myös vastavakuutta vaatimatta, jos vakuuksien puuttuminen, niiden varaaminen yrityksen toiminnan rahoittamiseen tai muut niihin verrattavat syyt sitä edellyttävät.

Ehdotus

vakuusjärjestelyjä, joiden ei tarvitse olla turvaavia.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .*
